

KRAJINA

Cesta krajinou zázraků

Kuks

DÉLKA

24 km

ČASOVÁ NÁROČNOST

1 den

Zatímco většina vyprávění z časů baroka začíná zázrakem, příběh Kuksu začal patrně podvodem. Majitel panství, excentrický hrabě František Antonín Špork, sezval koncem 17. století k pramenům vyvěrajícím v malebném údolí komisi nejvýznačnějších kapacit, která seznala jejich vodu léčivou. Moderní chemické rozbory ale žádné mimořádné vlastnosti zdejší vody nepotvrdily. Blahodárné účinky vody byly Šporkovou mystifikací, která však nechala vzniknout jednomu z nejúchvatnějších skvostů barokního umění na světě. V doslova horečném tempu vyrostl nejen po obou stranách údolí řeky Labe, ale i v přilehlých lesích rozsáhlý a do nejmenších detailů promyšlený lázeňský komplex. Hrabě Špork angažoval jen nejlepší architektky a sochaře. A ačkoli z původního rozsáhlého díla dnes najdete na místě jen zlomek, Kuks a okolní lesy rozhodně stojí za vaši cestu. Slibujeme, že o překvapení na každém kroku nebudete mít nouzi.

Doporučujeme

- › v unikátní barokní lékárně objevte kuriózní přísady, které se přidávaly do léků
- › poznejte jedno z nejvydařenějších děl geniálního architekta Alliprandiho, kostel Nejsvětější Trojice
- › navštivte Braunův betlém, největší sochařskou galerii pod širým nebem

Jak se dostat do výchozího bodu

Veřejnou dopravou se do Kuksu dostanete buď vlakem (pravidelné spojení z Prahy s přestupem v Jaroměři), nebo autobusem (s přestupem ve Dvoře Králové či Hradci Králové). Od vlakového nádraží i autobusové zastávky je to do Kuksu něco málo přes 600 metrů.

Pokud přijedete autem, najdete parkoviště na kraji obce Kuks.

Svou procházku začněte uprostřed obce, kde začínají všechny prohlídkové i značené trasy.

Start

300 m

1. Hospital Kuks

Rozsáhlý barokní komplex v údolí Labe nechal mezi lety 1694–1724 vystavět hrabě František Antonín Špork. Kompozice celého areálu, jejíž přirozenou osu tvořil tok Labe, byla promyšlená do posledního detailu. Levý břeh patřil světským radovánkám – tady nechal Špork postavit honosný zámek, několik lázeňských budov, zájezdní hostinec i proslulé zpívající kaskádové schodiště. Na pravém břehu pak vyrostly budovy, které měly sloužit veřejnosti a rozjímání – hospital s kostelem, lékárna a bylinková zahrada. Rozsáhlý hospital původně sloužil jako útočiště pro válečné veterány, později sem směřovali i vysloužilci ze vzdálenějších krajů. Svému účelu sloužil až do roku 1938. Špitálníci, jak se říkalo jeho obyvatelům, zde výměnou za nocleh a stravu vykonávali lehčí manuální práce. Museli ovšem dodržovat poměrně striktní provozní řád – zapovězeno bylo například pít se, kdo ve válce přemohl více nepřátel.

🕒 Otevírací doba

Duben–červen: Út–Ne 9:00–17:00

Červenec–srpen: Po–Ne 9:00–17:00

Září–říjen: Út–Ne 9:00–17:00

<https://www.hospital-kuks.cz>

2. Kostel Nejsvětější Trojice

Dominantu průčelí hospitalu, kostel Nejsvětější Trojice, vyprojektoval významný italský architekt Giovanni Battista Alliprandi. V jeho kryptě nechal hrabě zřídit rodinnou hrobku a sám zde byl po své smrti pohřben. U vstupu krypty dříve plápolalo věčné světlo svítící přímo do oken protějšího zámku.

Sochy Ctností a Neřestí © Ladislav Renner

Barokní lékárna © Ladislav Renner

3. Sochy Ctností a Neřestí

Dílo sochaře Matyáše Bernarda Brauna zdobící rozšířenou terasu hospitalu patří k absolutním vrcholům barokního umění. Alegorie s 24 ženskými postavami znázorňují stejnou měrou dobré a špatné lidské vlastnosti a odkazují tím k vyváženosti a harmoničnosti, o níž měl barokní člověk usilovat. Originály soch jsou dnes kvůli ochraně před nepřízní klimatu uschovány v depozitáři hospitalu, kopie na terase pocházejí ze 70. let 20. století.

4. Barokní lékárna

Lékárna U Granátového jablka je dnes druhou nejstarší lékárnou v Česku. Hrabě Špork ji nechal postavit nejen pro potřeby hospitalu, ale i obyvatel z okolí. Jejího otevření už se ovšem nedočkal. Obdivovat její původní barokní interiér z poloviny 18. století můžete v rámci prohlídky Českého farmaceutického muzea – největšího svého druhu u nás. Součástí jeho sbírek je i řada kuriózních ingrediencí, včetně kůstky ze srdce jelena nebo prášku z mumie.

🕒 Otevírací doba muzea

Duben–červen, září a říjen: 9:00–17:00 (denně kromě pondělí)

Červenec–srpen: denně 9:00–17:00.

www.zkuskuks.cz

300m

Rentzovo muzeum barokního tisku
© Miroslav-Podhrázský, archiv Revitalizace KUKS

5. Rentzovo muzeum barokního tisku

Někdejší lázeňský dům na břehu Labe je dnes sídlem muzea Šporkova dvorního tiskaře a mědirytkce Michaela Heinricha Rentze, jednoho z předních evropských umělců v tomto oboru. I díky němu se zvěsti o Šporkově knihovně šířily daleko za hranice českého království – a při prohlídce nádherně vyvedených knih v Rentzově muzeu pochopíte, o jaký poklad česká kultura přišla, když větší část sbírky odnesla při ničivých povodních roku 1740 voda. Součástí muzea je i multifunkční sál s prezentací ukázek dalších druhů barokního umění – divadla, hudby a historických barokních řemesel.

🕒 Otevírací doba:

Květen–září: Čt–Ne 11:00–16:00

Duben, říjen, listopad: So–Ne 11:00–16:00

<http://www.rentzovomuzeum.cz/>

70 m

Socha Goliáše

6. Socha Goliáše

I geniální sochař Matyáš Bernard Braun se svými díly někdy narazil na odlišné představy zadavatele. Jeho socha Goliáše původně znázorňovala patrona nepoctivých právníků Herkomanna. V ruce držel meč a jablko s křížem a zdobil jej nápis „Jure eruj“ upozorňující na pochybné advokátské praktiky. Hrabě Špork ale tento vtip nepochopil, proto nechal sochu předělat do podoby Goliáše. K němu si od Brauna objednal ještě sochu Davida.

350m

7. Vinohrad Nad Zámkem

Ve svahu nad někdejším Šporkovým zámkem se dnes nachází vinohrad, k jehož obdělávání jsou využívány tradiční metody našich předků. Zda se víno v Kuksu pěstovalo i za života hraběte Šporka, historické prameny nepotvrzují.

400m

Domky řemeslníků
© Ondřej Šlambora, archiv Revitalizace KUKS

8. Domky řemeslníků

Roubené chaloupky na západním konci obce vznikly společně se Šporkovými lázněmi. Byly domovem služebnictva, které bylo k ruce lázeňským hostům – komorníků, lazebníků, kuchařů a dalšího pomocného personálu.

2 km

Kaplička Nejsvětější Trojice ve Stanovicích

9. Kaplička Nejsvětější Trojice ve Stanovicích

Cestou podél Labe nepřehlédněte nenápadnou pískovcovou kapličku, kterou v roce 1720 vytvořil Matyáš Bernard Braun.

1 km

Křížová cesta © Ondřej Šlambora, archiv Revitalizace KUKS

10. Křížová cesta 21. století

V roce 2008 navázala skupina významných českých sochařů na barokní odkaz Matyáše Bernarda Brauna a na louce pod lesem s jeho slavným betlémem vytvořila skupinu 15 plastik nazvanou Křížová cesta 21. století. Ty znázorňují tzv. Cestu naděje a utrpení člověka – připomínají, jak vzácným darem je náš život, a vyprávějí o naději, že smrt nemusí nutně být jeho koncem.

650m

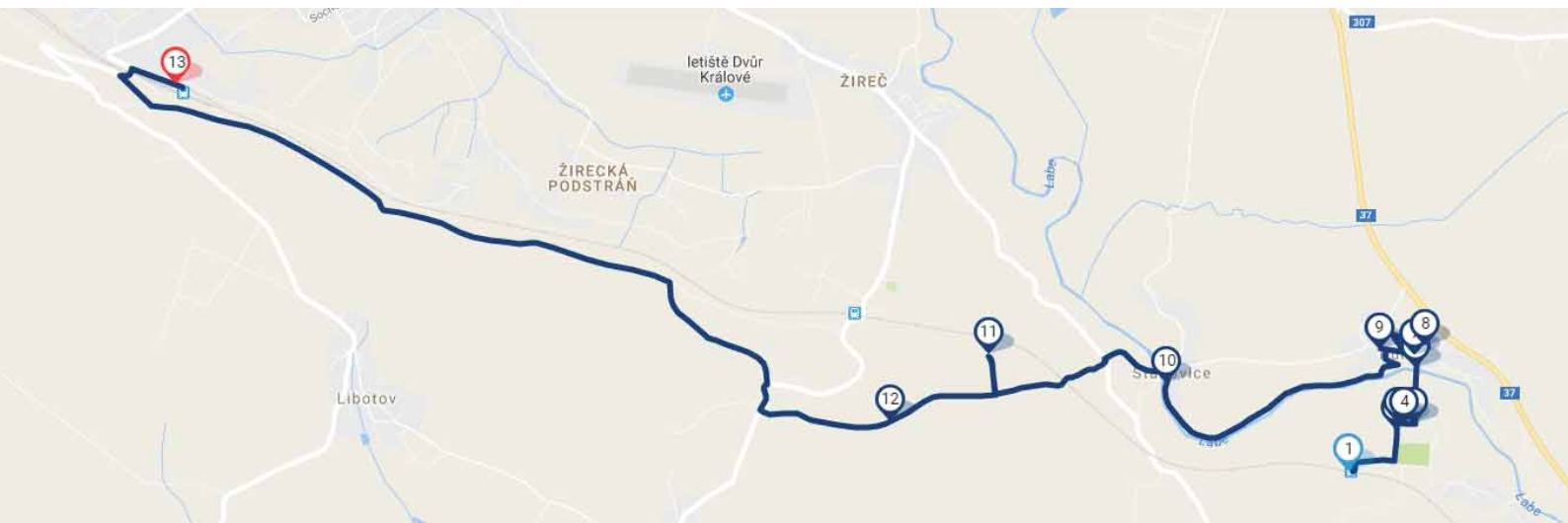

Braunův betlém © Kdělá Havelková

11. Braunův betlém

Okolí Kuksu je největší sochařskou galerií pod širým nebem v Evropě. Když roku 1717 zakoupil hrabě Špork kus lesa v blízkosti svých lázní, vyzval sochařskou huť Matyáše Bernarda Brauna, aby zdejší pískovcové skály postupně přetvářela v umělecká díla. Vznikl tak soubor, který jinde na světě nemá obdoby, tvořený řadou skalních reliéfů i samostatných soch. K těm nejpůsobivějším patří bezesporu sochy poustevníků Juana Garina a Onufria, které Braunovi vynesly přirovnání k jeho slavnému předchůdci Michelangelovi. Řada Braunových děl se bohužel do dnešních dnů nedochovala a mnohá jsou poškozená. Ani v současném stavu ale nepostrádají nic ze své působivosti. V roce 2001 byl soubor zařazen na seznam 100 nejohroženějších památek světa, dnešní návštěvníci už ale díky mravenčí práci restaurátorů mohou vidět hlavní reliéf Braunova Betléma očištěný od mechů a lišejníků. Další sochy přijdou brzy na řadu. Celý areál je zařazen na čekací listině pro zápis na seznam kulturního dědictví UNESCO.

- 👉 **Z Kuksu do Braunova Betléma a zpět vás zavede okruh naučné stezky Půjdem spolu do Betléma, která vede příjemnou krajinou podél řeky Labe a lesními cestami kolem dalších Braunových děl. Cyklisté si výlet mohou protáhnout příjemnou lesní cestou do nedalekého Dvora Králové nad Labem. Odtud se lze do Kuksu pohodlně vrátit vlakem.**

Užitečné kontakty

Tip na ubytování

Penzion Za Vodou:

Tel: +420 499 620 904 - 6,

Email: recepce@penzionzavodou.cz,

Adresa: Poděbradova 2014, Dvůr Králové nad Labem 544 01, GPS: 50.4292223,15.8063335

Hotel Safari:

Tel: + 420 499 628 255, Email: safarilodge@zoodk.cz

Adresa: Štefánikova 1029, Dvůr Králové nad Labem 544 01, GPS: 50.435188,15.8013477

Nová Amerika Golf Resort, Kašov:

Tel: +420 499 694 241, Email: info@novagolf.cz,

Adresa: Kašov 45, Kuks 544 01, GPS: 50.3798357,15.859476.

Tip na restauraci

Baroque:

Tel: +420 732 253 359, Email: taste@baroque.cz,

Adresa: Kuks 57, Kuks 544 43,

GPS: 50.4009415,15.8898812

Ve Dvoře:

Tel: +420 604 710 578, Email: vedvore@baroque.cz,

Adresa: T. G. Masaryka 80, Dvůr Králové nad Labem 544 01, GPS: 50.4315445,15.8132172

Penzion Za Vodou:

Tel: +420 499 620 904 - 6,

Email: recepce@penzionzavodou.cz,

Adresa: Poděbradova 2014, Dvůr Králové nad Labem 544 01, GPS: 50.4292223,15.8063335